

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Focea bisericească-politică.

Insertiuni

Un șir garmond:
o dată 14 fil., a doua ora
12 fil., a treia ora 10 fil.

Tot ce privește focea,
să se adreseze la Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea **Unității**
în
Blaș.

Anul X.

Blaș II August 1900.

Numărul 32.

Ungaria oficială.

(Al.) Zilele de 14—15 August și următoare sint zile de sărbătoare pentru ungerimea catolică, respective creștină din patrie.

Vor fi festivități religioase. Te Deum, espunerea mōștelor Sfintului Ștefan, vorbiri rostite de episcopi întru amintirea *incredințării Ungurilor înainte cu 900 de ani*.

Nu ne privesc mai de aproape serbările aceste, căci despre încreștinarea Ungurilor este vorbă, și numai ei au motiv de a sărbători după merit aniversarea.

Nu ne-au privit nici serbările milenare din anii trecuți — nu aveam motiv de a sărbători nici atunci — dar ca simplii spectatori, trebne să constatăm, că e mai înălțătoare aniversarea încreștinării, de cât a năvălirii în patrie.

Și totuși ce alai, ce „magnum áldomás fecere“ la mileniu — și ce puțină însuflețire vedem când e vorbă de aniversarea celui mai însemnat act din viața culturală a Ungurilor.

Protestanții (ea și când ei nu ar fi creștini) nu se însuflețesc pentru serbări, de ore ce, zic ei, sint numai nisce serbări „confesionale“ a catolicilor.

Ungaria oficială nu participă la serbări.

Un ordin ministerial „intim“ dă îndrumări în această privință, spunând că pe edificiile de stat nu se vor arboriza stindarde din acest prilej; oficiile nu-și vor trimite reprezentanți la serbări; scurt: Ungaria oficială nu serbează.

În presa magiară catolică s'a discutat mult acest „ordin intim.“ Au venit apoi foile guvernului și au tocmiț și au întortocat lucrul; dar fapt e, că ordinul s'a dat și că în înțelesul lui Ungaria oficială nu va lua parte la nici un fel de serbare.

Nu ne privesc serbările ca atari, dar ne privesc faptul, că Ungaria oficială se retrage de la ele. Ne privesc faptul, că guvernul țării nu vrea să scie de aniversarea încreștinării țării.

E o nouă dovadă acesta a decadenței religioase, o nouă dovadă despre indiferentismul religios al Ungariei oficiale.

Și în această nouă dovadă vedem triumful falsului liberalism, vedem încă o dată înaintea ochilor nostri sufletesci crucile rupte de pe coróna țării, auđim risul batjocoritor al celor fără Dumnezeu.

Și falsul liberalism își întinde tot mai mult vëlul asupra țării noastre, simțământul religios se coboră din ce în ce, și de o dată cu el credința, dragostea de țară.

Am vedut încă în anii trecuți primele mișcări socialiste în țară; bazele credinței poporului se clătină, starea lui materială exploatată de același fals

liberalism e aproape ruinată, și cine va fi în stare să-l mai țină în frâu, când desperarea îi pune în mână arma omoritoare?

Doră gendarmii?

Da, acestia îl vor face să amuțescă pentru o vreme, dar răul nu va fi sanăt, nemulțămirea își va urma calea ei în tăcere, și când poporul nu va mai ave nici un picur de credință, nu-i va mai păsa de gendarmi, căci nu-i va mai păsa nici de viață.

În anii trecuți, când cu turburările socialiste, Bánffy cel cu gendarmii, a rugat în scris pe mai mulți preoți, să vorbească poporului de pe amvon, combătând mișcările începute și aducându-l era-și la supunere.

Sint buni și preoții de ceva, ales când guvernul are lipsă să liniștescă poporul!

Dar dacă lucrurile vor merge așa înainte, dacă însu-și guvernul subsapă convingerea și credința — să nu se mire Ungaria oficială, dacă în o bună dimineță poporul nu va mai voi să asculte de nimeni.

Vor fi zădarnice atunci opintirile de a sprijini ruina societății, când temelile ei ani de-arândul au fost sistematic slăbite.

Nu este putere, fără numai de la Dumnezeu, și atunci când Dumnezeu nu mai e recunoscut de cei de la putere — stăm în fața unui desastru identic cu cel al revoluțiunii franceze

Feuilleton.

Tot de pe țara Hațegului.

În foia mea de pe urmă am zis „la revedere“ și acum sint silită să mă presint de nou înaintea dragilor mei cetitori, dacă vreați să trec de om de parolă.

Vă promisesem, mi se pare, să vă scriu despre bisericuța din Densuș și eu multă plăcere o fac acesta. Și dacă simțesc că român ori româncă adevărată necesitatea unui vechiu document al originii tale, atunci îți recomând să intri în acest străvechiu locaș de pietate și când vei ceti pe unul dintre stâlpii interni numele „Longinus“, fostul general legendar a lui Traian, nu se pōte să nu te emoționezi până la lacrimi, să nu te simțesci eutrēmurat de această descoperire prețioasă și să nu te închină marelui Dumnezeu rugându-te pentru fericirea și viitorul neamului tău de origine atât de strălucită. Numai o dată mai fusesem așa de emoționată de-mi trēmurați mâinile și picioarele. Și atunci tot pentru o descoperire.

Da iubiți cetitori, bisericuța acesta de pe deal, ce încă din depărtare impune prin stilul ei original, este mausoleul eroului general a lui Traian, cântat în epopee, care ajungând în prinsōrea dacilor, a preferit în mândria sa mōrtea, de cât să-și tradeze patria dușmanului țării sale.

Se ține încă destul de bine. Și ce coincidență! Preot român face serviciu dumnezeesc în acest mausoleu, și românii înalță rugăciuni pentru sufletul lui. Aprōpe de 2000 ani se păstrează acest mic locaș scump nouă până la cea mai mică petricică și fir de năsip, căci ele dacă ar putea vorbi, ne-ar spune întrégă istoria neamului nostru.

De o dată cu noi cercetară Densușul și o școlă de fete superiōră sāsască, sub conducerea unei profesōre și a unui profesor. Erau la 20 de eleve, ele aveau în programă Grădiștea, Densușul și Petroșeni, se mai opriră apoi și în Orăștie și Călan. Timpul le era de așa împărțit în cât pentru biserică abia le venia câte va secunde și cu tōte aceste în sat voiași să odihnescă un ceas. Și eu abia mi-am putut reține un zimbet, când le-a zis profesorul:

— Ați vedut biserică acesta, ce să zice a fi de pe timpul romanilor, eu înse nu pot

afirma, cu tōtă siguritatea, de ore ce, fiind profesor de istoria naturală, nu mă pricep la de acestea. — și acum putem pleca(!)

Fetele înse gălăgioase și curioase de fire se resfirară prin biserică și vedând ceata noastră cercetând încântată și plină de admirare tōte colțurile, mă rugară pe mine să le dau vre o explicație. Mai întâiu le-am condus la stîlpul cu inscripția din care mai deslușit se cetea „Longinus“ într'un singur șir — și le-am zis:

— Nu mă indoesc, că știți cine a fost?

Ele căscară întâiu ochii marii, apoi îi plecară în pământ. Sēm evident că nu știa.

Profesōra le scusa zicând că la ei să propune fōrte puțin din istoria romanilor.

Le esplică pe scurt adăogând:

— Trebue să ne plecăm capul înaintea acestui nume.

Bietul profesor, neînțelegând alegoria vorbelor mele, mașinalicesc făcu un compliment până la pământ înaintea zidului.

Ni se aduse apoi o peană și un călimar să ne inducem numele într'un album, ce să păstrează de amintire pe o mēsută în biserică. Zărirăm câte va nume cunoscute între cari și o mulțime de blășeni. Mă bucurai fōrte mult de acesta neașteptată re-

Zădarnică e góna după anarhiști, zădarnice sînt arestările capilor mișcării socialiste.

Socialiști și anarhiști vor esista tot de una, câtă vreme chiar guvernele însă-și mână apa pe móră lor și e numai cestiune de timp, ca desastrul să se presinte în întreaga lui grozăvie.

Va fi târziu atunci să mai liniștesci masele — prea târziu!

*

Încă o dată: nu ne privesc mai de aproape sêrbările acestea, dar faptul că Ungaria oficială nu vrea să scie de ele, ne privesce și ne umple de îngrijiri pentru viitorul țării noastre!

O nouă volnicie. — Parcă îți și vine greu să-ți mai aduci a minte de vorbele lui Széll. Ți-î silă că același ministru care a fanfaronat o dată cu nisece vorbe de un înțeles așa de sublim, care a spus, că cu venirea lui la putere va începe o nouă eră, o eră de dreptate, de adevăr și legalitate, — același ministru dă voce ca în țara pusă sub cărmuirea sa să se întimplă, aproape zi de zi, cele mai mari ilegalități. Și totuși e așa.

O lungă scrisoare ce primim la închierarea foii, ne vestese de o nouă volnicie. Estragem datele mai principale.

După cum s'a anunțat prin ziare, despărțământul Sătmar al Asociațiunii avea să-și țină adunarea cercuală la 2 Aug. n. în Sanislaă. o dată cu reuniunea învățătorilor gr. cat. din acele părți. Adunarea avé să fie urmată de petrecere cu dans.

La timpul sêu, și încă mai de vreme s'aun făcut cuvenitele insinuări. Nu s'a dispus nimic până în ziua ultimă, atunci păr. Șuta primesce de la pretor avisul, că nu pôte permite ținerea adunării, de vreme ce tot atunci se va ținé și adunarea învățătorilor, și va fi o prea mare aglomerare de popor

și dl pretor se teme de conflicte între Români și Magiari, pentru cari nu pôte lua răspunderea și nici nu pôte concentra forță armată.

Din aceste motive atât de ridicole și fără nici un fir de dreptate în ele, a fost oprită atât adunarea despărțământului, cât și petrecerea. Ca să se arete mai sfătos de cât subalternul sêu, protopretorul spune în hotărîrea sa, că nu e pus în invitator, că din venit nu vor beneficia și unii din membrii reuniunii și așa mai de parte, o mulțime de fleacuri, și vorbe fără rost numai spre a zădărnici o manifestare demnă a bravilor Români din acele părți.

„O nespusă indignare ne-a cuprins pe toți“ încheie corespondentul nostru, „vêdend cum ni se pun bețe în rôte spre a nu ne putea vedea de lucrările noastre culturale, de înaintarea noastră și de tot ce ar trebui să facem spre a ne consolida mai bine ca Români și a ne apêra dulcea noastră limbă strămoșescă în mijlocul neamurilor străine, cari ne încunjură.“

Cu mult necas apoi petrecerea s'a conces, se înțelege pe lângă asistentă de gendarmi.

Nu pricepem de loc, ce rost pot avea acestea șicanării fără de samă și cum se pot opri adunările unei societăți culturale a le cărei statute sînt aprobate de locurile competente!

Dar se vede, că trăim în vremea fraselor. Frații magiari ar dori să se impace cu noi prin frase, dar ținend să ne oprime în același timp prin fel de fel de volnicii, numai să omóre în noi ori ce sentiment național.

Cu greu se va face așa împăcarea și dl Apponyi se face ridicol cu propunerile sale la congresul păcii.

Faceți dlor pace și linisce acasă în țara noastră și după aceea mergeți și vorbiți airea!

vedere. Êrăși mă vêuși silită să dau o explicație sașilor, că publicul vizitator e rugat călduros să binevoiescă a contribui cu ceva pentru îngrijirea bisericuței. Vêuși că această nu le prea convenia, căci în parantesă, sasul nu e darnic, cum știți DVóstră.

O fetiță întrebă în naivitatea ei, dacă călimarul încă e de pe timpul romanilor.

Vedeam, că acum să grăbesc. Începură a da ordin pe șoptite. Dar noi îi înțeleserăm. Voia să plece înaintea noastră fiind un praf teribil pe drum. Dar îi păcălirăm. Până când ei trimeteau servitorii să pună în rînd trăsurile, noi ne scoborirăm în persoană și punend-ne în rînd lucrurile, grăbirăm pe Căndilă al nostru și étă-ne gata de plecare.

Fetele lor, cari mai înainte să rotunziră de bucuria învingerii, acum să lungiră de păcăleală. Noi îi salutarăm cu amabilitate, aruncându-le priviri triumfătoare. Ei nu ne răspuseră cu aceeași politeță, dar românul e bun și îngăduitor de fire și îi scuserăm.

Mai făcurăm o excursiune la Riul-mare. Êrăși un drum pe jos de 5 ceasuri în colo și 5 în căce. Eram acum turiști în totă forma. Arși de sóre, nu ne mai cunoșteam, cu tălpile gróse și degetele umflate. Aici făcurăm o baie rece de câte va minute. O apă lată și limpede ca cristalul. Pietrile verzi și roșii pe fund erau ca tot atâtea smaragde și rubine în strălucirea razelor de sóre. Apoi ne aședarăm pe țermure ascultând murmurul apei dintre niște sălcii. Mi se părea șópta unui om, prin ochii căruia poți ceti până în fundul inimii sale și în a căruí vorbă te poți încrede totă viața. De ce sînt

asa de rare caracterele limpezi și sînt așa de dese apele turburi pe lumea asta?

Acum eram frunte de oboseală. În Clopotiva intrarăm în procesiune la părintele Nicolescu și ne plânserăm de oboseală. Dinsul ne puse cu amabilitate trăsura la dispoziție. Bucuria noastră!

În cele alalte zile făcurăm numai plimbări pe cãmp. Într'o zi începea a să însêra și noi eram într'o considerabilă depărtare de sat. Vedem o trăsura pe drumul țării și ne făcurăm planul să o oprim. Dar ne preveni cine va. Era tinerul doctor al Grădiștii, care ne invită cu multă complesanță în limba statului, că dacă n'avem nimic în contra să ne urcăm în trăsura. Parcă noi nu o doriam tot acesta! Ce admirabil se pôte fantasa sara în trăsura pe rócóre și lună!

În fine sosi ziua să plec. Era a treia óră, că fixam ziua plecării, de astă dată irevocabil.

Adio Retezatele și voi frumoși munți ai Grădiștei, Clopotivei și Riului-de-mori. Vê rog să nu mă uitați! E atât de trist să nu se gândescă la tine, cei pe cari îi iubesti! Și de regulă, cei pe cari îi iubim cu atâta ardóre nu ne înțeleg. O, și iubirea, ce nu-i reciprocă te face să fugi, dacă nu te omóră, pribegind în larga lume și umblând din loc în loc, ca un om fără noroc.

Ziua din urmă o petrecui în Hațeg. După amiaza trecu forțe repede și amusantă în familia Dnii advocat Bontescu. Într'un cerc de tineri inteligenți și forțe plăcuți. Mi-am petrecut așa de bine în acele câte va ceasuri.

Atentatul politic de la București. — Ziarele de din colo ne vestesc de un mișlesec atentat sevîrșit asupra unui harnic profesor Ștefan Michăilean de origine din Macedonia. Asasinul e un bulgar și el a comis fapta din motive de ordine politică și mai ales pentru că numitul profesor era director la „Peninsula Balcanică“, care lupta din rêsputeri în favorul fraților nostri din Balcani și contra intrigilor bulgăresci.

Dar se dăm cuvîntul ziarului guvernamental „Timpul“:

Un asasiuat înfiorător, care a emoționat adenc Capitala. s'a sevîrșit alaltă sară. Profesorul Ștefan Michăilean, directorul ziarului sêptemănal Peninsula Balcanică, a fost ucis cu un glonț de revolver de un tiner bulgar, a nume Stoian Dumitrof.

Din cercetările făcute până acum rezultă că ne aflăm în fața unei crime politice.

Ștefan Michăilean, român macedonean, patriot entusiast, ca director al Peninsulei Balcanice n'a încetat de a lupta pentru cauza română din Macedonia.

Tocmai acesta se vede că a înarmat mâna asasinului care a cređut că omorînd pe Michăilean va aduce un serviciu însemnat comitetului macedonean din Sofia. Nu știm încă dacă asasinul a procedat, singur din propriul sêu imbold, sau dacă a fost instrumentul unui complot. Lucrul se va lămuri, fără indoială.

Ceea ce e revoltător, e faptul că patrioții români sînt expuși a cădea victimele dușmanilor cauzelor noastre în propria noastră țară, în chiar inima Regatului. Afiliații comitetului macedonean din Sofia au adoptat punnalul și revolverul ca argument politic contra conaționalilor lor cari îi jenéză. E barbar, dar îi privește, întru cât își reguléză șocotile între ei cu această armă. A lovî înse în patrioții nostri în chiar capitala noastră, acesta e prea mult.

O pedeapsă exemplară pentru acela care a rëpus viața lui Ștefan Michăilean e prima datorie. Dar acesta nu e de ajuns. Trebuesc mësuri de poliție, rigurose și repezî, pentru a feri teritoriul românesc de prezența indivizilor cari, abuzînd de ospitalitatea noastră, compromit bunul renume al țării, și merg

Din oraș până la gara Hațeg ne ploua măruntel. Țara Hațegului era acoperită de ceață. Și nu știu era de jalea inimii mele, ori erau lacrimile munților și a arborilor printre cari visasem două sêptămâni și cari acum la plecare pôte mă regreta.

Ileana.

Monument părinților Mitropolitului Șuluț.

Abrud, August 1900.

Duminecă în 5 a l. c. a avut loc în cimiterul greco-catolic de aici sfințirea monumentului, ce s'a ridicat la mormintul părinților și a fratelui mitropolitului Șuluț de binecuvîntată aducere a minte.

Actul sfințirii a fost dus în deplinire de cătră preoții din loc *Alexandru Ciura* și *Ioan Simu*, în prezența unui public numeros și distins.

Am vêuđt între cei de față *ștendidiști* de ai decedatului Mecenat; am vêuđt *foști ștendidiști*, cari astăzi sînt lamura inteligenții noastre.

Erau de față rudeniile mitropolitului, familiile Șterca-Șuluț din Abrud.

După ce monumentul a fost stropit cu apă sfințită, s'a ridicat un *părâstas* pentru odihna sufletescă a decedaților părinți și respective frate ai fericitului Episcop, mai târziu Mitropolit Șuluț.

chiar cu îndrăsneala până a ne ucide în propria noastră casă.

Ștefan Michăilean lasă o soție neconsolată și o copilă fără nici un sprijin și fără mijloce. E de prisos, credem, să indicăm că e o datorie pentru țară, să nu fie lăsată în mizerie familia entusiastului și aprigului luptător al cauzei române, care a fost Ștefan Michăilean.

Éta împrejurările între cari s'a săvârșit acest atentat revoltător:

Michăilean se întorcea pe la 11^{1/2} sara acasă împreună cu dna Michăilean și cu fetița sa, de la dl Dimitriu, din strada Tepeș-Vodă Nro. 31. Pe când Michăilean trecea prin strada Liniștei, colț cu strada Iancului, se auzi de o dată o delunătură de revolver. Michăilean șovăi puțin simțindu-se rănit, puse mâna la piept și strigând „m'au omorât!” putu să alerge până în porta casei sale din strada Iancului unde cădu jos. Soția și fca rănitului s'au spăriat și au început să tipe dând alarma.

Auđindu-se țipete, lumea alergă să vadă ce este și câți va sergenți anunțară imediat pe inspectorul de serviciu d. Sava Grigorescu despre cele întâmplate și poliția. Sosiră peste câte va minute la fața locului inspectorul de serviciu, șeful siguranței și comandantul sergenților. Constatându-se crima, Michăilean fu trimis la spitalul Colțea, dar până acolo încetă din viață. Ultimele lui cuvinte au fost „m'au omorât Bulgarii!”. Se începură imediat cercetările pentru prinderea asasinului și stradele de priu apropiere fură păzite de o companie de sergenți pentru ca asasinul să nu pótă scăpa.

La câți va pași de locul unde Michăilean a fost împușcat se găsi o pălărie care, nu mai încăpea nici o îndoială, era a asasinului. Se ordonă imediat ca orî cine va fi găsit fără pălărie să fie arestat.

D. D. Dobrescu, prefectul poliției, înștiințat de firosul asasinat, sosi și dsa la locul crimei și conduse în persoană cercetările pentru prinderea omoritorului.

Monumentul în înălțime de vre o doi metri e de marmoră și pörtă următoarea inscripție:

Alesandru Șterca
Șuluț de Cărpiniș.

prim episcop † 2/9 1821
și soția **Rafla** † 26/5 1822
Părinții Mitropolitului.

~~~~~
Ioan, prim episcop
controlor span. reg.
fratele

Mitropolitului † 28/5 1858
și soția **Anna** † 18/7 1851.

În aceeași zi — după cât am înțeles — s'ar fi sfințit și în Bistra monumentul ridicat întru amintirea soției Mitropolitului.

Bucurie, bucurie
Vorbă frumoasă 'n pustie . . .

Solemnitatea actului, publicul distins, ce a luat parte, lacrimile ce am vădu: strălucind în ochii multor prezenți — toate aceste dovedesc pietatea și dragostea cu care Abrudeni știu să păstreze amintirea marelui Mitropolit.

Eram stăpâniți de emoție sfintă în clipele acele și eram fericiți la engetul, că marele Arhieru a eșit din sinul Munților — din Abrud.

Semper honor nomenque tuum, laudesque manebunt!

Alexandru.

Asasinul fu descoperit ascuns între niște scânduri la o bină în construcțiune în strada Iancului, a unui d. Ploestean. El era fără pălărie și se prefăcea că dorme.

I se luă imediat un scurt interogatoriu și declară cu sânge rece că el este asasinul și nu-și ascundea parea de bine când a auđit că Michăilean a încetat din viață și că glonțul revolverului a înemerit bine. A declarat apoi că se numește Stoian Dimitroff și că este de fel din Usküb (Macedonia). Neintrebat a declarat că n'are complici și că a omorît pe Michăilean numai pentru faptul că ducea o campanie înverșunată în contra Bulgarilor prin gazeta lui Peninsula Balcanică.

Revistă politică.

Din Patrie. În lipsa altor afaceri ministrii și alte personalități politice peregrineză la Ratot, moșia premierului Széll. Între alții au fost acolo și ministrul Körber. Se spune, că scopul acestor vizite e de a se afla un mijloc, cu care s'ar puté deplin liniști spiritele destul de turburate din Austria. Dacă nu se va puté ajunge la un rezultat și actualul minister austriac va trebui să se retragă. Maestatea Sa doresce să se pună capet turburărilor din Austria. Se șvonesce că Cehii vor absta de la obstrucție, și vor lăsa ca desbaterile să-și facă cursul lor normal.

Franța. În anul acesta conferența interparlamentară pentru pace și-a ținut ședințele la Paris. Puțin s'a putut face și de data asta; atâta, că s'au exprimat regrete, că lupta din Africa sudică nu s'au putut evita și că să continuă încă.

Tot acolo se va ținé și un congres internațional al ștudenților. Tinerimea noastră universitară va fi reprezentată prin dl Ioan Scurtu.

Un atentat a fost încercat zilele trecute contra șachului Persiei, care pe-trece la espoziția din Paris. N'a succes înse. Șachul a prins pe atentator în momentul, când voia să tragă cu revolverul, l'a palmuit și apoi l'a dat pe mâna poliției. Se zice că o ceată intrégă de anarhiști au plecat din America spre Europa, cu gândul să omóre pe toți domnitorii.

Italia. Trupul nefericitului rege Umberto va fi transportat la Roma și înmormintat în Panteon. Până să se ajungă la acest rezultat a trebuit mult, de ore ce regina Margherita doria foarte mult ca înmormintarea să se facă în cripta regilor de Savoia, de la Superga lângă Turin.

Amindouă camerele au fost convocate de urgență. S'au ținut elogiöse discursuri asupra regelui Umberto și s'au decis să i-se ridice un monument. Deputații socialiști și republicanii au ținut să declare, că sint contra asasinării regilor, au fost înse adese intrerupți.

A făcut mare senzație ordinul Sf. Sale ca adecă întreg clerul să lea parte la funeraliile ce se vor face în Italia cu ocaziunea acésta.

Regele Victor Emanuel a adresat o proclamație câtră popor, în care vorbesce

cu multă căldură despre tatăl său numindu-l părintele patriei. Declară că va apăra cu toate puterile sale libertatea poporului și instituțiunile monarchice.

Regina veduva e nemângăiată. Ea a compus în durerea sa o dołosă rugăciune, pe care a trimis-o episcopului de Cremona să o revadă și să permită ca să fie recitată de credincioși. În urma ordinului Papei episcopul a satisfăcut cererii reginei.

La înmormintare vor fi reprezentate toate statele. Archiducele Rainer va reprezenta pe Maestatea Sa. Guvernul României va fi reprezentat prin trimisul său pe lângă curtea italiană dl Alesandru Carargiu. Regele Carol a încredințat pe dl ministru de rășboi generalul Jac. Lahovari să-l represinte. Trimisilor români li-s'au făcut frumoșă primire, cunoscute fiind viile simpatii pe cari regele asasinat le-a păstrat tot de una României. Ziarele de din colo publică lungi articlii, din cari apare tot mai mult acésta dragoste.

Sêrbia. Cununia regelui Alesandru s'a săvârșit Duminecă în Belgrad. Nu s'a întâmplat nici un incident ori turburare, cum preziceau membri guvernului retras, din contră o mare mulțime de ómeni au făcut părechii regale șgomotöse ovațiuni. La banchetul dat cu acest prilej, reprezentantul Rusiei a închinat mai întâiu în onórea mirilor. O amnestie generală s'a dat prinsonerilor politici. Au fost eliberați între alții fostul ministru Tausanovics. Aceste amnestii au darul de a închide gura celor nemulțamiți și a face pe rege foarte popular.

Transvaal. Buriî încă tot continuă rășboiul. Lordul Roberts, după cum a declarat deja, nu cutéză să iese din Pretoria căci în dată are pe Buriî în spate. La lupte deschise nu se lasă. Cât ce dau de englezî, îi atacă din còste ori vin pe urma lor de le răpesc proviantul, cât zile de-a rîndul n'au ce mânca. Zilele acestea Buriî au reocupat Springs, unde e un bogat teren de cărbuni de piatră. La Vryburg încă s'au vădu cete de buri, sosiți de sigur cu scopul, să intrerupă comunicația trenului de sud.

China. După ultimele sciri rășboiul între trupele aliate decurge. Șórtea ambasadurilor e încă nesigură. Ceea ce se agită acum mai mult e scirea că Li-Hung-Ciang s'ar fi sinucis. Li era singurul chinez de la care se spera ceva îmbunătățire a sorții creștinilor și peste tot a Europeanilor. Acum în urmă a fost numit vicerege în Peci și trimis să parlamenteze cu consuli pentru împedecarea înaintării trupelor aliate. Se crede de alt cum, că scirea despre sinucidere e falsă, spre a aduce în confuziune pe aliați.

Ținutul dintre Tiencin și Peking e inundat, spre a împedeca înaintarea trupelor.

Corespondințe.

Adunarea cercuală a despărț. Blaș al Asociațiunii.

— raport special. —

6 Aug. n. 1900.

Duminecă s'a ținut în Sâncel adunarea cercuală a despărț. Blaș al Asociațiunii.

Sâncelul e o comună mare românească lângă Blaș, cu aproape 2 mii loc. ómeni robuști, bine făcuți, are biserică frumoasă și școlă bună cu doi învățători, dar și un al treilea ar avea destui elevi.

Duminecă dim. la 8 óre câți va membrii din comitet, cari au ținut să ieie parte și la serviciul dumnezeesc au sosit în Sâncel, împreună cu mai mulți óspeți veniți cu trenul de pe Târnava.

La intrarea în comuna comitetului i s'a pregătit o frumoasă primire. O mare pórtă de rani verđi era ridicată în cale, având în față inscripția: Bine ați venit! Atât înainte, cât și de cea parte a pórtii până la intrarea în biserică, era un lung cordon de țărani îmbrăcați în curate și frumoase vesminte de sêrbătóre.

Chiar lângă pórtă era corul plugarilor, care întona salutul frățesc: La mulți ani! În numele poporațiunii salută membrii comitetului harnicul învățător *Teod. Pământan*, dorind ca lucrările comitetului să fie urmate de bogate fructe. Răspunde directorul *Mon. Ioan German*, prof. în Blaș.

Însoțiți apoi de aclamările celor de față se îndreptă spre sânta biserică, unde dl provisor al domin. semin, *Ioan Marele* binevențeză óspeții în numele antistiei bisericesci. Răspunzând dl director, în sunetul clopotelor intrăm cu toții în sânta biserică spre a lua parte la sânta liturgie, care a fost pontificată de directorul despărțământului asistat de *George Bărbat*, viceprot. Blașului, *A. C. Domșa*, secret. despărț. și *I. Brut Micu*, ofi. consist. Cântările liturgiei le au executat corul plugarilor și învățătorii.

După cetirea evanghelii dl canonic *Dr Vasile Hossu*, rostesc o preafrumoasă cuvântare, vorbind despre milă și datorința noastră de a ajuta pe cei sêraci, de a înainta bunele și folositoare aședăminte. „Nime nu póte zice: n'am de unde da, că și eu sînt sêrac. Pentru lucrurile bune și folositoare orî cine are de unde da, fără teamă, că va ajunge la sapă de lemn. Eu n'am auđit, ca cineva să fi sãracit, pentru că a dat pentru biserică și școlă, dar în schimb cu toții scim, că sînt ómeni, cari au ajuns la sapă de lemn prin cărți, beutură și lene!“

Vorbirea a fost ascultată cu multă luare aminte de numerosul public, care umplea marea biserică, până la cel din urmă loc.

Puțin după terminarea serviciului dumnezeesc s'a ținut ședința tot în biserică. Un număr însemnat de inteligență de prin apropiatele comune se adunase. Corurile erau ocupate de țărani, de asemenea câte va strane în biserică.

Dl director deschidînd adunarea, vorbesce despre importanța culturii și câștigarea ei prin limba națională. Răspunde dl

paroch local *Vasile Smigelschi*, tãlmãcînd însemnãtatea sêrbãrii de azi pentru Sâncel și importanța ei pentru poporul țeran și terminã dorînd comitetului deplin succes.

Raportul comitetului a fost scurt. Nu s'au pomenit de cât câte va date, cari nu puteau să se omită, tot ce s'au spus mai mult, au fost unele prețioase povețe, cari pot promova mai cu înlesnire progresele culturale în poporațiunea de la sate.

De aceea și comisiunea alêsã pentru censurarea raportului, constatãnd zelul dezvoltat întru înaintarea culturii și lãțirea ei prin cele mai ascunse comune, n'a făcut de cât nimerita propunere atunci, când a cerut comitetului să presinte la viitoarele adunãri generalã un tablou despre toți cei ce seiu scrie și ceti din tóte comunele cari aparțin despărțământului, adaugînd apoi, că la timpul seiu învățătorii din comunele unde se va vãdi progres să fie premiați.

Membrii comisiunii au fost Dni *Basilii Rațiu*, rector semin. *George Bărbat*, viceprot. și *Gavril Precup*, prof.

Mai relevãm din raport grija deosebită ce se pórtă bibliotecelor populare. S'au spesat pentru augmentarea lor 71 fl. despărțământul are 10 biblioteci populare, una i s'a luat prin noua arondare. Și de noua arondare a fost vorba, adunarea cercuală a aflãto de nepotrivitã referințelor și împrejurãrilor locale.

Dupã raport au urmat doue disertãții: despre educație, a dlui *German*, și despre grãu, a prof. *Negruiu*. Amendouë, deși mai ales cea din urmă, tractatã mai pe lung, au fost ascultate cu un viu interes de publicul țeran; se sperãm, că și acêsta disertãție a dlui *Negruiu* va fi tipãritã și împãrțitã gratuit printre poporul țeran din raionul despărțământului. Ea ar fi o nouã și prețioasă dovadã, despre chipul cum lucrã acest comitet pentru realizarea scopurilor Asociațiunii și lãțirea ei printre țărani.

Fuînd timpul înaintat punctele celelalte și de mai puținã importanță s'au pertractat mai scurt.

Delegați la adunarea de la Bãile Herculane au fost aleși membrii *Dr Vas. Hossu* și *Artim. Blãșan*. Alegerea locului viitórei adunãri s'a încredințat comitetului. Întregirea comitetului și abzicerea secretariului s'au amãnat pe anul viitor.

Ceva nou am observat de data asta, deși s'a ales comisiunea pentru incasarea de taxe, ea, n'a făcut ca altã datã să se așede la o masã și apoi se provóce pe unul și pe celalalt să deie ceva pentru asociațiune, ci în urma îndrumãrilor comitetului, și-a amãnat îndeplinirea misiunei ei pãnã dupã ședință, ér de la popor nu s'a cerut nici un crucer, lãsãndu-se acesta în grija agenturii din comunã.

Ast fel poporul, lipsit chiar în acest timp, nici n'a fost silit să contribue, nici n'a fost genat, că nu póte contribui.

Dupã cât am aflat s'au înscris 4 membrii noi și s'au incasat de la alții taxe vechi aproape de 100 fl. membrii în comisiunea de înscriere au fost: *Vas. Smigelschi*, *Ios. Lita* și *Ioan Maior*.

A venit locul banchetului bine aranjat în localitatea școlii, unde se înțelege s'au ținut îndatinatele toast, ér sara la 6. s'a dat producția declamatoricã musicalã cu urmãtorul program: 1. Cuvînt de deschidere

de *Vas. Smigelschi*. 2. *Voii sãlcii triste*, chor bãrbãtesc de *Teodorescu*. 3. *Rugãmîntea din urmă*, poesie de *Coșbuc*, decl. de *I. S. Frãtilã*. 4. *Ce faci Ioanã*, chor micst de *G. Dima*. 5. *Doinã*, solo de *P. Pepelea*, țeran. 6. *Uitã mamã*, chor bãrbãtesc de *Dima*. 7. *La oglindã*, poesie de *G. Coșbuc* declamatã de *D-șóra Mariți Marele*. 8. *Zis'a badea*, chor micst de *Musicescu*. 9. *Mulți ani*, chor bãrbãtesc de *Iacob Murășan*.

Succesul acesteia producțiunii a fost cât se póte de bun.

În cuvîntarea sa dl *Smigelschi* tractezã în liniamente generale despre folosul însoțirilor și aratã câte nu se pot ajunge prin ele, și drept conclusiune îndemnã poporul la îmbrãtoșarea tovãrãșilor.

D-șóra Mariți Marele, înbrãcatã în un frumos costum național, a făcut nespuse efect declamãnd „La oglindã“ de *Coșbuc*. Dsa a fost viu aplaudatã.

De asemenea a secerat aplause țerantul *Petru Pepelea*, prin *Doina* cãntatã solo. S'a dovedit și de data asta cã doina e scósã din inima Romãnului, atãt drag, atãta gele, atãtea sentimente erau pusã în acêsta cãntare; aclamat de public a mai cãntat câteva strofe din *Dragã Bucovina*, cu același deosebit efect.

Celelalte puncte încã au fost bine succese, special corul bãrbãtesc a fost fórt bun, când ne gãndim mai ales, cã să preparã în cãntãrile pe note de abia de o jumetate an. Merit netãgãduit revine dlui *Emil Vlassa*, care cu un zel neînfrãnt, cu multã paciîntã și pricepere a înstruat pe tinerii plugari în cãntarea pe note. Tot se póte cu țerantul, numai dragoste să fie, să nu lipsescã bunãvoința și zelul.

Dupã terminarea producțiunii dl *German* a lãudat pe coriști și pe dl *Vlassa* și în fața publicului a lãsat să se împartã ca premii în bani 45 cor. și o mulțime de cărți pentru popor. Premiile acestea au fost pusã la dispoziție din partea Comitetului.

A urmat apoi dansul. Publicul era acum fórt numeros, Palida lunã care clipia tainic printre frunzișul verde, variile și coloratele lumini ale lampelor venețiane, razele pline de înțeles ale ochilor tineri, au făcut ca veselia și jocul să ținã pãnã la 5. când sórele era deja sus și a îmbrãsciat pe toți.

Adunarea cercuală a despărțământului Blaș al Asociațiunii, ținutã la Sâncel, se numãrã cu dreptul între cele dintãiu, ea va avé rezultate frumoase sîntem siguri și mulți nu o vor uita-o în curund.

Cetitoarele curioase ale „Unirii“ ar dori să cetescã acum un șir întreg de nume de a le dómnelor și domnișórelor, dar nu se póte . . . subscrisul era . . . somnoros.

Raportor.

Romãni și comunele sãsesci.

Lechința sãsescã, Diecesa Gherlei.

Se nu ne ducem în trecutul depãrtat, se privim numai înapoia alor câte va decenii și vom vedé și ne vom mira de micul număr ce-l da poporul romãn prin orașele Ardealului. Țara noastră cu orașe strãine, e ceva ce la prima privire se pare strãniu, se pare cã forța noastră de resistință e de tot slabã. Cã

lucrul nu stă așa, ne-o dovedește istoria celor mai multe orașe, unde se spune apriat, că românii au fost dați a fară din orașe de frică că prea să înmulțesc copleșind poporul baștinaș. — Așa era atunci. — Astăzi înse avem drept de a ne așeza în orașe. Și de când avem acest drept năvălim orașele prindând putere pe toate terenele permise de legea liberalismului.

Elementul ce prinde rădăcină prin orașe e un element viguros și plin de viață. — El se ridică și crește ca fătul din povești, pe lângă toate piedecile ce în cale i se pun.

Eri erau vre o două familii de păstori, astăzi sînt zeci de familii rînduite în societăți avînd biserică și școală de model (cum sînt bună oră Bistrițanii și Tecanii.) Eri erau servitori azi înse sînt domni și stăpâni pe lucrul mânilor lor.

Așa se ridică și românii din Lechința săsescă, unde mai deunăzi numai, dór vre o două familii de păstori de erau. — Astăzi înse avem mai multe familii române, cari cu totă însuflețirea ce o pretinde o cauză așa de nobilă. lucrînd din răspuțeri, ridicatu-ș'au o biserică. Întru această nisuiță mai pe sus de laudă ajutați au fost de Bistrițeni, în frunte avînd pe zelosul protopop Silași. — Mult i-a ajutat și cu fapta preotul Harinei C. Negrut, care e denumit de administrator al Lechinței.

Îndemnați de această faptă frumoasă a românilor din Lechința, pusu-ș'au în gând și românii din Sângeorgiu-săsesc să-și clădescă și ei o biserică după cât îi vor lăsa puterile lor, și după cât va da inima de creștin și de român a celor din jur. — Ei au umblat a strînge milă; dar mila strînsă, cu ceea ce au ei, încă nu li de ajuns ca să-și potă sfîrși biserica, pentru care rîvnesc atât de mult.

Concursul material și moral și l'a dat și jurul atît Lechințenilor cât și Sângeorgenilor dar, durere, nu așa cum ar fi pretins o cauză atît de nobilă și sfîntă. S'au oferit și se ofer atâtea ocaziuni jurului ca să ajute pe acești creștini, a lupta cu atîta abnegație pentru mărirea casei Domnului, dar... nu s'a cam folosit, nu s'a cam însuflețit. —

Aduceți-vă a minte, noi sîntem un popor asuprit și batjocorit și dacă noi nu ne vom ajuta, dacă nu ne vom însufleți pentru cauze de la cari atîrnă viața noastră — caci biserica e viața noastră — dacă milă și dragoste de noi înșine nu vom avé, cum vom puté pretinde atunci respectul străinilor. — Ar fi un lucru necreștinesc, ca să nu zic josnic, dacă nu am da ajutorul nostru acestor buni creștini și adeverați români, cari luptă cu atîta zél ca să-și câștige o poziție de respectat, și să se ridice pe același nivel cultural pe care stau conlocuitorii lor străini.

Ei sînt sêraci, că dór numai ferii s'au ridicat, dar sînt însuflețiți, credință tare avînd în bine.

Sêraci fiind ei, se-i ajutam cu drag, caci luptă pentru mărirea bisericii noastre. Se nu-i uităm, că ne uităm pe noi. Se nu uităm, că binele lor e binele nostru, și învingerea lor e învingerea noastră.

De al două haine, una o dá celui ce nu are. —

Vicus.

Nr. 14—1900.

Concurs.

Comitetul „Reuniunii Femeilor române gr. cat. din Blaș” escrie concurs la 12 ajutóre, a nume 6 de câte 60 coróne și 6 de câte 40 coróne, cu terminul de 15 Septembrie st. n. a. c.

Îndreptățite la concurs sînt elevele române, cari cercetéză școla de fetițe gr. cat. din Blaș.

Cererile provédute cu carte de botez, testimoniū scolastic și atestat de paupertate, să se adreseze presidentei Reuniunii, până la terminul mai sus indicat.

Din ședința Comitetului „Reuniunii Femeilor române gr. cat. din Blaș” ținută la 7 Iunie 1900.

Aurelia n. Solomon
presidentă.

Dr A. Chețian
secretar.

NOUȚĂȚI.

Din Archidieceasă. On. Virgil Codarcea, adm. paroch în Țăgșor, a fost numit paroch în Șermaș, distr. Giurgeu.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Dl Vasiliū Pop venerabil octogenar credincios din filia Moiad a parohiei Hidig, din tractul protopopesc a Ipului, — diecesa Gherlei, — în semn de omagiū cãtră s. biserică a Domnului Nostru Isus Christos și din fericita ocaziune a jubileului de 200 ani a unirei cu biserica Romei și a anului sfînt, și pentru a fi vrednic a să împãrtăși de indulgența plenară concesă de Sînția Sa Pontifcele Roman a procurat un ornat bisericesc complet, din catifea de mătasă neagră foarte fină în preț de 100 coróne, care în ziua de sêrbătórea Nascerii S. Ioan a fost sfîntit cu frumoasă solemnitate. Prestigiul acestui act l'a înălțat împrejurarea, că acest ornat s'a gătit în atelierul de vestimente bisericesci din Blaș, și s'a prelucrat cu o deosebită îngrijire; mai ales a câștigat îndestulirea tuturor fineța materiei, care de la alte ateliere nu s'ar fi putut procura nici aprocsimativ cu acel preț întru adevér moderat. Recomandăm călduros părtinirea Atelierului din Blaș. A. Vicaș, preot gr. cat. — Pentru mai multe utensilii la biserica gr. cat. de Pociu, și a nume: pentru trupul lui Christos pe Vinerea mare, pentru aurirea de nouă a unui potir, unei steluțe, două discóse, pentru cumpărarea unei lance noué la proscemie, pentru două epatrafire negre și pentru facerea unui scriu, în care să se țină ornatele bisericesci a contribuit următorii: vêduva lui Ioan Seres: Iuliana Magyar 64 coróne, Nicolău Klince și soția sa Iuliana Balázs 30 coróne, Michail Kecskés și soția sa Ana Bokor 20 cor., Ioan Széles tin. și soția sa Maria Goros 16 cor., Petru Csósz 14 cor., Ioan Kurta sen. și soția sa Floriana Széles 10 cor. în suma 154 coróne și Petru Kozma cu soția sa Ana Balázs a procurat o Evangelie cu litere latine, legată frumos în pele roșie, cu prețul de 25 coróne. Primescă binefăcătorii și pe calea acesta mulțumita cea mai căldurósă. Iuliu Szabó paroch.

Hymen. Liviu Várkonyi cleric din diecesa Lugoșului, și Dóra Cornelia Itul, se vor căsători Duminecă în 12 ert.

Numire. Romul Preșia, subjude la judecătoria din Șimleu, a fost numit jude de tribunal la Alba Iulia.

De la Asociațiune. Comitetul central al Asociațiunii în ședința de la 5 Iuliu n. urma raportului comunei censurătoare a decis premiarea următoarelor scrieri: „Povestiri din viața țeranilor” de Ioan Pop Reteganul și „Legiuirea țerii noastre” de Dr Victor Onișor. „Povestirile” dlui Reteganul se vor publica în broșuri de câte 4 côle format 8° mic.

Produțiuni teatrale. Tinerimea studiosă din Șeica mare va aranja la 12 Aug. n. c. o produțiune teatrală împreunată cu dans. Venitul curat e destinat bibliotecii școlare. Se vor juca piesele: „Un om buclucaș” și „Otravă femeiescă”, apoi declamare și cântări. — Tot atunci va aranja și tinerimea studiosă din Șinca-veche o produțiune teatrală în favorul școlii din loc. Se va declama: „La oglindă” de Coșbuc și se va juca piesa „Doi morți vii” de Alesandri. Dansul nu va lipsi de nicăiri.

Un nou sat românesc în Delta Dunării. Prin sirguința dlui prefect al județului Tulcea, dl Ioan Nenitescu s'a înființat un nou sat românesc în delta Dunării. Satul se numește Floriile, e aproape de satul Carmen-Sylva, și e al nouălea din câte s'au înființat până acum.

Avis. În convictul din Sighet a Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș pe anul școlar venitor se primesc căți va studenți și pe lângă plata de 300 cor. pe anul scol. A se adresa la Tit Bud vicar și directorul convictului.

Reuniune de lectură. Poporeni din comuna Pociu (com Bihor) sub presiul parochului local O. D. Iuliu Szabó au înființat o societate de lectură cu numele „Concordia”, carea — după ce i sa aprobat statutele din partea înaltului ministeriū de interne — în ziua Sfinților Apostoli Petru și Pavel a. c. și-a început activitatea. După discursul însuflețitor de deschidere a dlui președinte, învățătorii locali au declamat două poesii acomodate, anume Alesandru Murășan: „Cântec contemporan” de Iustin Popfiu și Petru D. Kardos: „Nu desperați” de Iosif Vulcan. Poporul a fost foarte încântat, și s'a vèdut, că e cuprins de bucurie mare. Așa scim că asta e unica societate de acest soi în acel jur. Înainte acest fapt e vrednic de nrmat!

Românii și Maghiarii la Paris. Într-o ședința din sêptămîna trecută a congresului internațional de istorie, ce s'a ținut la Paris, dl A. Xenopol profesor univ. la Iași, a ținut o admirabilă conferință: l'hypothèse dans l'histoire. (hipotesa în istorie) sustinînd continuitatea românilor în Dacia Traiană. Înmediat s'au ridicat doi istoriografi unguri, ovrei de origină, anume Láncozy Gyula și Darvai Móricz, care timp de două ore au cântat să dovedescă, că românii nu sînt de origină romană, ci sunt o adunătură de bulgari, greci, țigani, etc. După acesta discuție toți congresiștii au felicitat pe dl A. Xenopol, ear pe istografi unguri i-au ignorat în mod ostentativ.

Furtună. O mare furtună s'a descărcat Joi d. a. asupra noastră. Pe la 3/4 3. a început o plóie pe neașteptate din ce în ce tot mai tare, ér pe la 3. a cădut grindină multă și desă cât acoperea cu o albă pătură pămîntul. Grindina n'a fost mai mare ca ouéle de vrăbie, și așa puțină pagubă va fi făcut la cucuruze. Puținele póme ce au fost le-a doborît la pămînt și strugurii de prin grădini i-a sdorbit și rupt.

Dare de samă și mulțumită publică. La petrecerea aranjată de tinerimea română din Blaș la 15/VII a. c. în favorul reuniunii pompierilor voluntari au încurs cor. 88-80 fil. din suma acesta substrăgându-se cheltuielile documentate de cor. 65-60 fil. au rămas un venit curat de cor. 23-20 fil. care a și fost transpus casei numitei reuniuni. Au suprasolvit cu această ocazie dl Simonffy Alajos 2 cor.; dnii Mendi H., Bretter M., Dr Eug. Solomon, Traian Streza și ds. Maria Furnea, câte 1 cor.; dnii Toth A. și Bartogh Gy. câte 40 fil. pentru a li-se aduce și pe această cale mulțumită sinceră. Aranjieri.

Neorolog. † Barbu Elena n. Grecu soția dlui adv. Patriciu Barbu din Reghin, după un morb îndelungat și greū de inimă, provézută cu sfințele sacrameinte și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului Sâmbăta în 4 August st. n. la 6. ore d. a. în al 51. an al etății și 29. al fericitei căsătorii. Trimitem sincerele noastre condolițe intristatului soț.

Odihnescă în pace!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfintului Augustin.

— Schiță istorică-culturală —

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

(Continuare.)

VI.

Augustin între Manichei. — Energia Monice. —
Visiunea. — Copilul lacrimilor.

374—377.

Pe timpul acela o învățătură falsă predomină spiritele. Originea ei, — care e foarte vechiă, nu se poate determina precis. Este o amestecătură a religiunilor Persilor, Chaldeilor și Egiptenilor, cari s'au mestecat mai înainte între sine, după învingerile lui Alesandru cel Mare și expedițiunile Romanilor în Asia, s'a contopit cu filosofia grecă. Cine a făcut această amestecătură? — nu scia nime, și nimenui nu-i păsa de ea. Se vorbea, că un Arab ôre care, cu numele *Scytian*, cu o sută și mai bine de ani înainte s'ar fi ocupat cu ea în timpul său liber, și ne cugetându-se la viitorul, a lăsat-o ca moștenire amicului său *Terebint*; că acesta după mai multe încercări zădarnice, la mörtea sa a lăsat-o unei văduve ayute, care singură i-a creșut lui, de aceea a și făcut-o moștenitoare; că această văduvă fără de prunci după mörtea sa lăsa de moștenire această sistemă, ascunsă în decurs de o sută de ani, și atât de renumită, unui sclav cu numele *Manes*, pe care l'a fost adoptat și crescut; toate acestea înse nu schimbă întru nimic esența lucrului. Că ôre *Manes* a aflat această învățătură falsă, sau o a eredit de la alt cineva e un lucru cu totul irrelevant. Sigur e înse că *Manes* a propagat-o. El i-a dat inspirațiunea, ce dă putere ideii. el i-a dat forma, în care a apărut. El a împrăștiat-o în lume și încă în două rinduri. Prima dată în formă curat păgână, dar fără succes. *Manes* s'a convins, că creștinismul e cu mult mai tare, de cât ca o atare sistemă nebăgată în samă să fie ascultată; a început așa dară a studia Evangeliiul și cu mână măiestră mestecându-o cu învățăturile orientului și apusului, a stătorit definitiv renumita sistemă, pe care au desprețuit toate timpurile, pe care o au persecutat împărații, fără a o pute nimici, și care în evul mediu și-a ridicat erași capul și chiar atunci amenința Europa mai tare, când creștinismul era la culmea puterii sale. Atunci au și îngropat-o — dar poate, că mai trăiesce încă și acuma unde va. Pentru că cine va sta bun, că în zilele noastre nu sînt societăți secrete, cari își trag originea fără de întrerumpere chiar de la *Manes*?

În curînd se vorbea, că Augustin s'ar fi încurcat în legăturile eresiei celei mai ridicole, celei mai puțin plăcute și celei mai contrare minții sănătoșe.¹⁾ Cu tot dreptul zicem așa, pentru că nimic mai ridicol, de cât a presupune două isvora eterne, unul al binelui, cel alalt al rului, a presupune doi zăi, doi inimiți neimpăcați, cari se luptă spre a se pute nimici unul pe altul? Pote fi mai mare nebulie de cât a afirma, că omul are două suflete: unul, care-l îndemnă la bine, altul, care-l silește la rău? Pote fi o nebulie, o imoralitate mai mare ca această?

¹⁾ Tillemont. Hist. eccl. lib. XIII. p. 18.

Nu e consult a spune în gura mare, că pe om îl trage spre rău o silă neineunjurabilă, pentru că e de temut, că va salta de bucurie, știindu-se liber de legăturile voinței libere și a responsabilității, — e de temut, că stricăciunea sa nemărginită va umple lumea de gröză. Acesta era esența învățaturii lui *Manes*, de și s'a fost ferit a o spune apriat. Numai singur adevărul, știindu-se frumos n'are lipsă de vël. Erörea din contră și-l împrumută de la timpul, în care se nasce, de la ideile și pasiunile ömenilor, ca să nu fie vëcută, cum este în realitate.

Dacă cunöscem modul de cugetare și starea socială din secl. IV. nu e greu a spune, de unde se trage farmecul netăgăduit ce l'a eserciat eresia lui *Manes*.

Nu cu mult înainte dede creștinismul o nouă direcțiune plină de viață minții, care fiind ostentă de cercetarea cestiunilor profunde, pe cari nu le pute rezolva, se cufundase în nepăsare, sau își petrecea cu o filosofie falsă. Spiritul ömenezc întinerit și întărit prin lumina plină de viață a creștinismului, a sulevat erași toate acele cestiuni, cu cari ömenirea nu va înceta nici când a se ocupa: cestiunile despre Dumnezeu, suflet, căderea în păcat, despre lupta binelui și a rului, viitorul lumii, trimful definitiv al adevărului. În scopul de a răspunde la acestea întrebări s'au născut și përintat o mulțime de sisteme, care de care mai peștrită, care de care mai ascunsă și mai periculoșă; și din nici una n'a lipsit idea vechiă a Orientului despre lupta celor două isvöre, învățatura lui *Pitagora* despre căderea sufletului, și a lui *Plato* despre curățirea inimii; va să zică toate tradițiunile apusului și a răsăritului unite și armonisate ôre și cum cu numele lui *Isus Christos*. Mai ales sistema cea mai nouă alui *Manes*, compusă după norma Evangeliiului, în continuu vorbește despre *Isus Christos*. Fundamentul, rădăcinile datătoare de viață ale sistemii acesteia erau: venirea lui *Messia*, încarnarea, rëscumpërarea prin cruce, luminarea sufletului prin Spiritul Sfint, veđi bine că toate după metoda lui *Manes*.

Alătura cu cestiunile eterne despre Dumnezeu, despre suflet, sistema această a mai îmbrățișat și cestiuni temporale, cestiuni sociale însemnate. E drept, că lumea și suferia atunci, ca nici o dată, și ast fel o învățătură, care ar fi fost nepesătore în mijlocul durerilor și nu ar fi promis balsam vindecătoriu, nu ar fi fost în stare a cuceri nici un suflet. Manicheismul anunța renoirea lumii, îmbunătățirea perfectă a legilor, a moravurilor și instituțiunilor, promitea rënascere imediată și deplină prin venirea apropiată a Spiritului Sfint. Acesta învățătură, fără îndoielă, e cam misterioșă, și în zilele de azi pe puțin i-ar pute înșela, înse s'a nimerit de minune cu ael timp, care de la ömeni numai spera nimic, și în care lumea descurajată la vederea sbuciumărilor zădarnice ale împăraților creștini, cari nu au putut arêta mai mare succes de cât au arêtat împărații păgâni, a simțit că singur numai Dumnezeu o pote mântui din pericol.

Așa era manicheismul. Cuprinsul filosofiei și teologiei, a religiunii și a riturilor, înfrumșetă cu prospectul apropiat al unei rënasceri depline a societății ömenesci. Fără îndoielă, că din ideile acestea puțin concordante lipsia legătura logică. Dar ôre logica guvernă lumea, și ôre ea o pasionăză? E sigur, că manicheismul era un chaos plin de nebunii, dar nebunii amestecate cu idei sublime; aspirațiuni înalte și urmări rușinoșe; scopuri ceresci și mijloce imposibile; cu un cuvint o învălmășelă din toate, ce pote fermeca naturelul tineretului inconsecuent și cutezătoriu. Arêtați tinerimei o idee mărêț, un scop generos și veđi vedé, că va lupta orbesce pentru el fără a-l pricepe; înghițind chiar o mare de absurdități.

Adaueți la acesta putere atractivă a manicheismului mai ațitătoare și seductöarele introduceri gradate și misterioșe, pentru că manicheismul era o societate secretă. Învățăturile sale se comunica adictilor prin cuvinte numai de jumătate exprimate și succesiv. Ast fel spiritul îngrijorat își suprima ori ce nedumeriri, ce i-se ivia, sperând o clarificare mai târziu, și așteptând momentul când se va pute bucura în splendörea deplină a unei revelațiuni perfecte. Ast fel se făcea cu puțință, ca corupțiunea blăstemată, care întina această sectă, era acoperită de un vël, care se ridica numai pe încetul. Nu această era înse cursa cea din urmă a manicheismului. Introducându-se gradat în misteriiile sectei omul nu se lipsia de independența rațiunii, e drept, dar nu era nici o auctoritate, care se o guverneze. Auctoritatea strictă și înfiorătoare a bisericii, pe cum zicea atunci Augustin, era desprețuită și lăpêdată. Fie care credea, ce voia. Principiul liberei cercetări era stabilit ast fel ca dogmă cu o mie de ani înainte de Luther.

Ce mai lipsia pentru a seduce pe un tiner östent de jugul auctorității și îmbetat de puterea rațiunii sale? ¹⁾ un tiner, ce e drept, dornic de adevër, dar care nu voia să afe adevërul de cât cu puterile sale ²⁾ un tiner, care însêta după deslegarea marilor probleme, dar nu pricepea, că acelea nu se pot deslega fără *Isus Christos*. ³⁾ un tiner mistuit de focul pasiunilor, ar fi salutată cu bucurie învățatura, care l'ar fi scăpat de greutatea pãrerii de rău și de muștrările conștiinței. ⁴⁾ De aci vine puterea înșelătoare prin care Augustin a cădüt. Biserica nu-i scuti, pentru că n'a ascultat de ea; nici nu cerea sfaturile mamei sale iubitoare, ci ascundându-se dinaintea ei s'a lăpêdat de credința copilăriei sale și s'a înscris între aderenții acestei eresii. Acesta era primul pas spre eresia.

Să ne oprim pe un moment și să măsurăm calea lungă percursă de Augustin, înainte de ce ar fi împlinit 20 de ani. Nici ca cugetul nu o putem măsura fără înfiorare. O cât de repede este cursul pasiunilor și cât de îngrozitoriu. Augustin încă în etate de 16 ani simte pasiunile păcătoșe clocotind în sufletul său, și el nu le stinge — ele cresc. În etate de 19 ani inima lui e legată, starea sa păcătoșă de părinte îl ține în catenele sale și în decurs de 15 ani lăncezesce în cele mai miserabile și mai rușinoșe situațiuni, cari îi învenineză viața. Și când inima i-se corumpe și mintea i-s' întunecă, întunecimea se lătesce, credința-i adörme. El cercă adevërul, dar nevëdëndu-l în biserică, pentru că numai celor curați la inimă li-se arêta, se aruncă orbis în noroiul unei eresii pröste, în care se sbate deplorabil în decurs de 9 ani. Încă nu e de 20 de ani și deja e legat cu două lanțuri: muierea nelegiuită și învățatura imorală și falsă. „O împërate eterne a vëcurilor“ zice Bossuet ⁵⁾ „êta ce preferesce Augustin: êta ce-l orbesce sufletul lui cel mare, așa întunecă pasiunile spiritul, așa amörtesc ele inima.“

(Va urma.)

¹⁾ De utilitate credendi c. I. p. 35.²⁾ Confess. lib. III. cap. 6.³⁾ Confess. lib. III. cap. IV.⁴⁾ Confess. lib. III. cap. VII. și VIII.⁵⁾ Oraison funëbre de la princesse Palatine.

O carte rituală rară.

Mulțime de cărți bisericesti în l. română s'au tipărit în Ardeal, cum se scie, sub influința proselitismului protestant. Cele mai periculoase dintr'însele au eșit în Belgrad (Alba-Iulia) din tipografia românească a principilor. Între cărțile impregnate de eresuri de ale reformațiilor autorul anonim al tractatului: „de ortu, progressu, conversione valachorum etc. (Cipariu: acte și fragm. 1—20) la pag. 12—13, citază:

„Septime. *Breviarium* anno 1696 Cibinii impressum, in cuius dedicatione leguntur ad Rsm. et Deo dilectissimum dominum Theophilum Metropolitanam Albac-Juliae, Vadensem, Maramarosensem et Silvasiensem etc.“ Fericitul Cipariu în „Adnotationes“ la pag. 20 l. c. p. g) face observarea: „*Hunc librum non vidi*“, și acesta este cartea, de care ne ocupăm aici. Dacă nici repausatul mare scrutătoriu după cărți vechi T. Cipariu, n'a cunoscut-o: că zice: *non vidi*, n'am vădit-o, atunci este, de sigur, foarte rară. Ast fel nu va fi de prisos să o cunoșcem mai de aproape. Titlul cărții este: *Ceaslovceŭ*, care are întru sin: Slujbele de nopțe și de zi. Subt biruința putearniculului și înununatului: *Iosifŭ Leopoldŭ*, Craiul Budii, și țării ungurești și Ardealului. Tipăritu-s'au în vestita cetate a Sibiului. Anii Domnului: 1696. Pe pag. 2-a începe: „Cuvânt Înainte“ (dedicație) „cătră Prea osfințitul și în Dumnezeu luminatul Kyr: *Theofil Mitropolitul Belgradului și a Vadului și a Maramorășului și a Silvasului iprocŭ*. De la Domnul Is. Chrs. pace sufletescă și trupăscă viață nărocită pohtesc sfintii tale, ca părintelui nostru în Domnul Christos.“ Urmază (pe 5 pag. și mai bine) o disertațiune despre nisuința silor păriuți „ca să întrămese sfinta biserică“ și cum au înfrământat cu psalmi. Explică cele 7 laude apoi încheia: „că sfinta biserică cu aceste 7 laude în toate zilele să înfrământeză și se laudă Dumnezeu. De care lucru vădend sfinția ta: acesta carte, ce se chiamă: *Ceasoslov*, din limba slovenescă izvodit pe limba românească. n'ai cruțat cheltuiala, pe acest lucru dumnezeesc împreună și cu a Cinstului Protopop George Dăianul, ce dintru îndemurarea și cu blagoslovenia sfinției tale ai scos pe înțelesul și celor neînțelegători. Pentru care Domnul Dumnezeu să dălească pe sfinția ta, pe lauda numelui Sfinției Sale, și mai mari lucruri să poți isprăvi spre întrămarea bisericii și a creștinilor, Amin. Al sfinției tale în Domnul Christos, pururea slujitor: Pop Kyriac Tipografal. Moldo: ispravnicŭ De totŭ.

Și „sunt quaedam oracula vatum“ (Ov.) preotul Ciriac, tipografal, urase Mitropolitului: ca mai mari lucruri să potă îndeplini „spre întrămarea bisericii și a creștinilor“ și fu acesta arhiepiscopul de binecuvintată memoria, care în sinodul cel mare ținut la Belgrad în luna lui Februarie 1697 El și tot clerul „bisericii românești“ din Ardeal și din părțile țării Ungurești lui împreunate au hotărât cu o inimă, ca să se întorcă „în sinul sfintei maice bisericii romano-catolicești și erăși să ne unim cu ea.“

Un arhiepiscop care la începutul anului următoriu a primit s. Unire cu Roma, n'a putut tipări carte rituală periculoasă, cum o vede anonimul citat mai sus. Noi credem chiar contrariul. Cartea se edă sub domnia împăratului Leopold. Traducătoriu în epilog

dechiară, că pe cum au aflat în izvod, așa au dat și în tipariu, va să zică au tradus fidel, ce au aflat în orologiul cel slavonesc. Reproducem epilogul:

„Pretine Pravoslavnice Ceritoriŭ, cu umilință te rugăm: unde vei afla nescare grășuri în lucrul acesta al nostru, în slove, în cuvinte, să nu blastemi: ce cu blândețe îndrepteză și plinaște, săvai pe cât am putut, cu nevoiță am lucrat, și pe cum am aflat în izvod, așa am dat și în tipariu. Ce te rugăm iară, ca și tu să dobîndești ertăciune de la Domnul nostru Isus Christos, al căruia dar și mila și noi îl rugăm să fie cu tine pururea.“

Îubitarii de ostenelă. Pop Kyriac. G. i Tip. și Avraam Archidiacon.

Am cetit simbolul credinței (foia 24-a) „mărturia credinței derepte“, și n'am aflat nici o abatere, ma încă la foia 25-a revers, după cuvintele: *care de la părintele este adaus cu péna, scrisore cu cirile: și de la fiul*. Rugăciunile stei Cuminecături le-am aflat nealterate; asemenea Canonul Paștilor ș. a.

Din punct de vedere formal. Popa Cyriac Tipografal în prefațiune se dovedesce *moldovan* și de nu s'ar fi suscris ca atare. Are graiul provincial al Cronicarilor, ca d. e. *pohtesc*, *pohta*. Gramatica și sintaxa n'are ceva particular, ci împărtășesce erorile altor publicațiuni traduse din slavonie, ca „*gudecă lor*“ (pe ei). Asemenea împărtășesce solecismii și archaismii. Relevăm conjunctivii cu conjuncțiunea *ca să*: „ca să invie Ddēu, ca să pîae cum piare . . . Așa ca să piară pécatoșii . . . Iară *direptii* să se veselăscă“ ș. a.

„Am cerșut“, *pușt* (am pus) *dișt* (am dis) *imi adușt* (mi-am adus).

În ortografia: amestecă sunetul *ă* cu *â*, d. e. *fură*, *noastră*, s'au pogorâtŭ ș. a.

Lexicale: „s'au împelițat din Duchul sfint și din Măria fecioară s'au omenit.“ „*Nedestoinic* (nevrednic, nedemn) acela, *pre care* l va afla *lenindu-sê* (= lenevindu-se) vorba: *despuitoare*“ (passim) „*surumanii*“: fericiti surumanii sufletesci (= cei sêraci cu spiritul); *săvai* (v. cit. Epilog.) = *macar că*. — *Septevrie, Octovrie, Dekevrie, Ghenuarie, Fevruarie, Aprilie, August*, cele alalte ca astăzi. —

Uniciune: (pag. 96) „când împărția limbile de foc, într'o *uniciune* pre toți chemă“, *înnera* = puterea: „sê mânec și sê măresc *înnera* ta“ . . .

În *ortoeple* aflăm pronunța dialectală: *păinea* (pânea), *giudecătoria*, *agiută* ș. a.

Reproducem în transcriere: „Când te pogorâși *cătră* moarte, viața cea *fără* de moarte, atunci iadul omorîși cu strălucirea dnmnezării; iară, când *învisesi* pre cei morți din cele de desupt, (atunci) toate puterile cele cerești strigă ție dătătoriale de viață, Chrsē doamne, *mărire* ție.“ —

„Chrs *învisē* din morți și cu moartea sa *călcă* pre moarte, și celora ce era (= erau) în gropi viață le dărui.“ —

Termin acesta scurtă recenziune mulțumind Clrsmului Domn Dr Vasile Suciu, profesor de s. teologie, care avu amabilitatea de a-mi împrumuta cartea.

Ave.

Afurisitul.

De Carl May.

III.

(Continuare.)

Era periculos. Dacă apucam în mâinile acestei plebe agitate, nu eram siguri de viață.

Pentru aceea întrebai: „Are casa Dtale numai o eșire?“

„Ba nu. Prin grădină se pôte ajunge într'o stradă dosnică.“

„Și câți polițiști a trimis cadui?“

„Șese.“

„Atunci trei dintr'înșii să ne însoțescă prin grădină, ér cei alalți trei să liniștescă mulțimea, spunându-le, că noi ne aflăm deja la cadui.“

„Da, așa va merge, monsieur! Și ca nu cum va să cređi, că vreaș să vê părăsesc, vê voiŭ însoți la cadui.“

„Förte bine, monsieur! Nevinovăția noastră în tot cazul trebuie să iêsă la iveală, dar se pôte prea ușor, ca să am lipsă de sprijinul Dtale.“

Două minute mai târziu, consulul, eu și chysracdarul, însoțiți de trei polițiști, trecurăm prin grădină și prin câte va strade puțin populate spre locuința caduiului, în carea intrarăm éráși prin o ușă dosnică. Tóte obiectele ce-mi aparțineau mie, le aveam la mine, chiar și pușca cu două umpluturi. Am fost conduși peste o curte spațioasă, în carea se află o mulțime de ómeni. Astăzi era zi de judecată, și în orient este obiceiŭ a asista la pertractări judecătorești, a asculta sentințele juđilor și a privi la executările momentane ale acestora. După aceea intrarăm într'un apartament mai mare, care forma cabinetul de oficiŭ și de lucru a caduiului. Acesta era aci; nimeni nu se afla la dînsul.

Representantul justiției marelui sultan era un ture gros cu o față binevoitoare. El bineventă pe consul, stringându-i mâna și arătând pe un sortiment de pipe umplute cu tutun, cari erau aședate pe un tapet, lângă un vas cu cărbuni aprinși. Pe chysracdar, ca apostat, părea că nici nu-l vede. Pe mine înse mă observă cu de-amăruntul și apoi zise:

„Dacă tu ai furat banii, atunci mai bine spune-o în dată; eu totuși o voiŭ afla!“

În loc de răspuns i-am immanuat tenbihul meu, și m'am aședat lângă consul, pentru a-mi aprinde, ca și acesta, o pipă. Acestă purtare a mea, cum și cuprinsul tenbihului, aduseră pe cadui în perplexitate. El își frecă mai întâiu fruntea, apoi nasul; după aceea se scărpină după ureche și zise:

„Acest lucru se înțelege, că stă alt cum, de cum imi închipuiam! Nu?“

„Se pôte“, i-am răspuns. „Cum ți-l'ai închipuit?“

„Că tu ești blăstematul.“

„Da atunci se înțelege că era tare simplu. Mai întâiu eu căpétam o bătae strașnică și apoi eram închis câți va ani. Durere înse, că nu eu sum acest blăstemat, și apoi, fiind că eu sum un german, această afacere trebuia să se pertracteze înaintea altor autorități, și nu aci.“

„Ieri înse ai fost la Osman Bei, care a fost colonel și pe care-l numese eremitul?”

„Da. I-am dus banii ce mi-i-a încredințat Said Caled Pașa.”

„Povesteste-mi, când ai sosit și ai plecat de la dînsul și ce s'a întîmplat cînd ai stat acolo!”

(Va urma.)

Bibliografie.

Continuăm azi cu aprecierile făcute cărții dîui canonic Dr Augustin Bunea. Din ele iésă tot mai mult la ivelă importanța de netăgăduit a acestei valorose scrieri. Recenziunea ce publicăm acum a apărut în Nrul 7 al foii „Transilvania” și a fost produsă și în excelentul ziar „România Jună” din Bucuresci în nrul 224 de la 25 Iulie v.

Din istoria Românilor. Episcopul Ioan Inocențiu Klein (1728—1751), de Dr Augustin Bunea, canonic mitropolitan. Anul Domnului 1900. De la s. Unire 200. Blaș, Tipografia seminariului archidieceșan gr. cat. Un volum de XVI+422 pag. 8° mare. Prețul 4 cor. Pentru străinătate 5 lei.

Înregistrăm o lucrare nouă și de mare importanță pe câmpul așa de steril al istoriografiei române de din cîce de Carpați, care va fi salutată de sigur cu bucurie de tot Românul de bine. Cartea Dîui Bunea e la noi neîndoios una din cele mai valorose lucrări pe terenul istoric de la apariția monumentalei opere a fericitului George Barițiu în cîce. Las că însă și personalitatea episcopului Klein, eroul tragediei, așa zicînd, — căci ce este alta viața lui Klein, de cînd un mic act din marea tragedie seculară a poporului român din Transilvania? — trebuie să deștepte interesul ori căruia român față cu cartea Dîui Bunea, dar trebuie să-i fim recunoșcători autorului pentru munca depusă în această lucrare, scrisă, cum însuși mărturisese, „nu numai pe urma operelor și documentelor inedite din arhivele din Blaș, Oradea mare, Sibiu, Budapesta și Viena”, despre ce se pôte convinge cetitorul cu prisosință.

„Noi — zice autorul la încheierea studiului său — le-am descris (evenimentele) fidel așa, pe cum ni-le înfățișază documentele contimporane, și în cele mai multe cazuri nu am făcut alt ceva, de cînd am reprodus cuvintele acelor, cari au produs evenimentele, sau au simțit efectele lor, voidnd a transpune pe cetitor în lumea nisuițelor, gândirilor și simțimintelor, cari au agitat poporul românesc timp de 23 ani în epoca episcopului Inocențiu Klein”. Avem deci înaintea noastră o lucrare pusă pe adevăratele ei baze, în care autorul rămîne strict pe terenul obiectivității istorice, și străin de ori ce tendență, scote în relief din acte și documente contimporane, culesse cu multă ostenelă, sfertările uriașe, ce le-a făcut în secl. XVIII între mi de miserii Klein, nemuritorul episcop, pentru ridicarea poporului român din starea helotică rușinătoare, în care era ținut de clasele privilegiate. Și ce plină de învățături este această carte pentru noi și ca biserică și ca națiune! Dacă se zice, că „istoria est magistra vitae”, această maximă o putem aplica cu deosebire la istoria plină de momente emoționante a epocii martirului episcop, ce ni-o presintă Dî Bunea în cartea sa, pe care o cetesc cu interes din ce în ce crescînd și terminîndu-o, simțesc că fără veste și-s'a furișat o lacrimă în ochi.

Autorul își imparte lucrarea sa în 18 capitole. Un adaus cuprinzînd 11 documente (pag. 275—419) completează această lucrare valorosă. Aceste documente, în limba latină și câte va în cea italiană, le-a scos autorul din: arhiva statului din Budapesta și Viena, a episcopiei latine din Alba Iulia și cea mitropolitană din Blaș. O mulțime de documente din arhiva mitrop. din Blaș, din cea episcopescă de la Oradea

mare, etc. de cari s'a servit autorul, sînt citate în textul lucrării. Bun serviciu a făcut autorului mai ales colecțiunea de documente a lui Ludovic de Rosenfeld: „Valachische Union”, aflătoare în biblioteca „Brukenthal” din Sibiu, pe care se întemeiază o însemnată parte din această lucrare. Cu acest aparat bogat, autorul a fost în poziție să pôte îndrepta mai multe greșeli, străcorate în alte lucrări anterioare, privitoare la epoca atât de agitată a episcopului Klein, desvîlindu-ne tot o dată multe lucruri nouă necunoscută până acum. Dintre documentele „adaus” remarcăm conscripția Românilor din Transilvania de la 1733, făcută de episcopul Klein, publicată așa cum se află aceea în arhiva mitropolitană din Blaș. Această conscripție cuprinde date nouă cu privire la starea bisericească a românilor din acel timp, fiind indicate într'însa și casele parohiale și bisericile, unde erau, cum și pămînturile bisericesci, ceea ce în aceeași conscripție, publicată la noi în „Transilvania” din 1898, nu găsim. Mai relevăm apoi interesantul document scos din arhiva statului ungar, în care se cuprind plîngerile clerului și poporului român de la remarcabila dată: 15 Maiu 1748.

Limbajul, în care vorbește autorul, îl cunoșcem din alte scrieri ale sale: lămurit, precis, demn și mai pe sus de tôte românesc.

Cînd pentru execuțiunea tehnică, cartea ni-se presintă într'un exterior plăcut, hîrtie bună, tipar curat și frumos.

Dacă autorul prin lucrarea sa meritosă a creștut să înlesnască studiul epocii, în care s'a pornit mișcarea noastră de renaștere, noi ținem, că scopul și l-a ajuns pe deplin, și trebuie să mărturisim, că cartea sa este un adevărat izvor de lumină intensivă pentru acele timpuri, prea puțin studiate până acum.

(nt.)

A apărut:

„Revista Ilustrată”, a preotului I. Baciu din Șoimuș, Nr. 5—6, avînd următorul sumar: „Un suflet pocăit” (novelă) de G. Simu, „Martirii de la Sebastia”, poezie de Enea Pop Bota, „Caracterul”, comedie într'un act de I. Nițu Pop, „Gratomanie”, „Strigoii”, Epigrame și sciri. Ilustrațiuni: membrii Academiei franceze. o Româneă din jurul Sibiului, protopopul Moise Boșșan, tip de porturi românesce de pe Murăș și din Săcal etc. „Rev. Ilustrată” apare în Șoimuș de două ori pe lună și costă 12 corone la an.

Posta redacțiunii.

Unul din munși. Am primit; în numărul viitor. Salutare!

B. M. S. Mulțumită pentru scrisore, va urma în curînd.

Dinrotbav. Poesiile au sosit, vom vedé dacă să pot publica sau nu.

On. Iosif Stupinean, Lunca-cerului, sinteți prenotat.

On. Mihail Pop, Valea-Delșii, asemenea.

Dîui I. P. în F. Manuscrisul Dtale a trecut de mult în corfă, cu greș i se mai pôte afla subcațiunea. Marca trimisă vé stă la dispoziție.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

(23) 1—1

Escriere de concurs.

Pentru ocuparea postului de a 2-a învățătoare la școala Reuniunii femeilor române din Abrud, prin această se esciere concurs cu terminul de 20 August st. n. a. c. pe lângă salariu anual de 600 corone solvite în rate lunare anticipative, enartir liber în edificiul școlii și lemne pentru încălzi.

Cererile provédute cu estras de botez, document de cualificațiune eventual și cu atestat despre purtarea oficiului de până acum, sînt a se înainta subscrisei presidente. De la Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrud-sat și jur.

Abrud la 5 August 1900.

Anna Filip
presidentă.

Alesandru Ciura
secretariu.

(24) 1—1

Licitațiune minuendă.

Prin scripta sa din 5 Maiu a. c. Nr. 2274—1900. Prea Veneratul Consistoriu Mitropolitan gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș a aprobat planul și preliminarul noúei bisericici din Sănmărtinul-sărat; pentru edificarea căreia se publică licitațiune minuendă, carea se va ține la casa parochială din Sănmărtinul-sărat (comitatul Turda-Arieș, cercul Vințul de sus) în 19 August la 1 oră p. m.

Spesele edificării după devis sînt preliminate în sumă de 5813 corone și 52 fileri a fără de materialul de cărămidă și piétră. Concurenții sînt obligați a presta certificate de aptitudine și că au executat lucrări de asemenea natură, pe cum și a depune după suma preliminară ca vadiu 10%; ér după licitațiune întreprindătorul va întregi acest vadiu cel puțin la 15% după suma licitată, care se va deține ca garanță.

Condițiunile speciale, devisul și planul edificării se pot vedé la oficiul parochial gr. cat. din Sănmărtinul-sărat în fie care zi până la terminul de licitare.

Curatoratul bisericici gr. cat. din Sănmărtinul-sărat. (gara Csucs).

Elia Hirian
cooper. gr. cat.

Macra George
curator prim. bis.

161 szám
1900.

(25) 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1899. évi 4401. számú végzése következtében Dr. Maniu Gyula ügyvéd által képviselt Patria takarékpénztár javára Borza Simion és társai ellen 138 kor. — fil. s jár. erejéig 1899. évi Julius hó 25-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 892 kor. — fillerre becsült következő ingóságok, u. m.: Borza Stefánál: 2 tehéu; Borza Simionnál: 9 juh, 10 kalangya buza és 2 bivaly; Muntean Stefánál: 2 drb ló nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hosszuaszo kir. jbiróság 1900. évi V. 93/4. számú végzése folytán 138 kor. — fil. tőkekövetelés, ennek 1898. évi Március hó 23-ik napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltó díj és eddig összesen 90 kor. 60 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Tatarlakau alperesek lakásán leendő eszközlésére 1900. évi Augustus hó 21-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Keit Hosszuaszón 1900. évi Julius hó 8-ik napján.

Dózsa Sámuel,
kir. jbirósági végrehajtó.